

N:o 10 b.

Ank. till Riksd. kansli den 1 maj 1890. kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående pension för aflidne lektorn vid allmänna läroverket i Hernösand Carl Johan Blombergs enka och barn.
(1:a U. A.)

Uti en till Riksdagen den 18 april 1890 aflåten proposition (N:o 42) har Kongl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgifva, att aflidne lektorn vid allmänna läroverket i Hernösand Carl Johan Blombergs enka Maria Karolina Amalia Blomberg, född Hallström, samt makarna Blombergs barn, döttrarna Maria Mathilda och Anna Helena Margreta, måtte, mot afstående af anspråk på nådår efter lektorn Blomberg, från allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension till belopp af 400 kronor för enkan och 150 kronor för hvartdera af de båda barnen, tillhoppa 700 kronor, att utgå från och med den 1 maj innevarande år till enkan, så länge hon i sitt nuvarande enkestånd förblefve, och till döttrarna, hvar för sig, till dess de uppnått 21 år eller dessförinnan inträdt i äktenskap.

Af det vid den kongl. propositionen fogade statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden inhemtats, att enkan Blomberg hos Kongl. Maj:t anhållit, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta proposition, om pension för henne, under hennes återstående lifstid, samt för hennes barn, till dess de hunnit myndig ålder, och der-

jemte förklarar sig villig att, derest hennes anhållan om pension bifölles, afstå från sin rätt till nådår efter mannen, till stöd för hvilken ansökning hon hufvudsakligen anfört, att hon genom mannens död lemnats ensam med två minderåriga döttrar och en åttiotreårig svärmöder; att hon i anseende till boets gäldbundna ställning måst afträda detsamma till borgenärernas förnöjande; att lektorn Blomberg, som vid bildandet af lärarnes vid elementarläroverken enke- och pupillkassa var ogift, då ej ingått såsom delegare i densamma, och att, då han år 1880 sökt Kongl. Maj:ts tillåtelse att mot erläggande af retroaktiva afgifter vinna inträde i kassan, han dertill icke erhållit tillstånd; att sökanden fördenskull för sitt och sina barns försörjande icke hade annan inkomst att påräkna än hvad, efter aflönande af vikarie vid hennes affidne mans läraretjänst, blefve öfrigt af lektorslönen under nådåret, hvarigenom visserligen familjens existens vore tryggad för innevarande och nästkommande år, men svårligen längre; samt att någon utsigt för sökanden att sedermera genom eget arbete bereda sitt och de sinas uppehälle så mycket mindre syntes kunna yppa sig, som hennes helsotillstånd därför lade hinder.

Vid ansökningen voro fogade *dels* ett prestbetyg, enligt hvilket lektorn Blomberg, som affidit den 15 mars innevarande år, efterlemnade enkan, född den 18 februari 1853, samt döttrarna Maria Mathilda, född den 13 juli 1881, och Anna Helena Margreta, född den 14 augusti 1883, i mycket fattiga omständigheter, *dels* ett den 23 mars detta år utfärdadt läkareintyg derom, att sökanden under de senare åren varit svag till helsan och alldeles oförmögen till mera ansträngande arbete, hvarigenom hon skulle kunna uppehålla sig och sin familj, *dels* ock styrkt transsumt af instrumentet öfver bouppteckning efter lektorn Blomberg, utvisande detsamma en brist i boet af 8,048 kronor 52 öre.

Domkapitlet i Hernösand, som till Kongl. Maj:t insänt ansökningen, hade dervid, bland annat, anfört, att, då lektorn Blomberg icke ingått i lärarnes vid elementarläroverken enke- och pupillkassa, egde enkan och barnen att åtnjuta det nådår, som enligt presterskapets privilegier den 16 oktober 1723 tillkomme enkor och barn efter lärare vid allmänna läroverk och pedagogier; att, om pension icke erhöles, skulle familjens nödställda belägenhet sannolikt föranleda beviljande af ett extra nådår; men att ett nådår, och ännu mera tvenne sådana, skulle vålla läroverket icke blott olägenhet utan äfven skada, enär utsigterna att få dugliga sökande till en plats, som först efter tvenne år finge tillträdas, ej vore stora; och hade domkapitlet hemställt, att pensionen helst måtte bestämmas till det belopp, som skolat utgå, derest

Blomberg varit delaktig i ofvannämnda enke- och pupillkassa, nemligen 1,013 kronor.

Statskontoret, som, öfver anmärkningen hördt, ansett skäl icke förefinnas att göra ändring i den sterbhuset lagligen tillkommande nådårsrätt, hade, med afseende å hvad i frågan förekommit, föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 600 kronor årligen att utgå från slutet af nådåret den 1 maj 1891, och så länge sökanden i sitt nuvarande enkestånd förblefve.

Vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t har statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet anfört, att hvad i ärendet förekommit syntes honom innefatta giltig grund att söka åt Blombergs efterlemnade familj bereda rätt till pension å allmänna indragningsstaten. Han kunde emellertid icke biträda statskontorets åsigt derom, att sterbhuset äfven i det fall, att pension tillerkändes detsamma, ändock borde bibehållas vid det i presterskapets privilegier bestämda nådår. Oafsedt den olägenhet, som af ett årslångt, genom nådåret föranlett vikariat skulle uppstå för läroverket funne departementschefen det vara i och för sig oegentligt, att understödet till familjen skulle utgå dels såsom nådår, dels såsom pension. Dessa båda former af understöd uteslöte hvarandra, och ansåge han fördenskull, att med rätt till pension borde, på sätt jemväl sökanden förutsatt, förbindas skyldighet att afstå från nådåret.

Den årsinkomst, som skulle tillkomma sterbhuset under nådår, kunde, då Blomberg vid sin död åtnjöt lön i tredje lönegraden såsom lektor jemte extra lönetillägg, tillhoppa 4,000 kronor, efter frånräknande af arfvode för vikarie skattas till 2,500 kronor. I betraktande af ej mindre de förmåner, som Blombergs efterlevande genom afstående från nådår skulle afsäga sig, än äfven den särdeles nödställda belägenhet, hvori dessa efterlevande befunne sig, ansåg departementschefen pensionens belopp skäligen böra sättas till 700 kronor, deraf i sådant fall 400 kronor borde tillkomma enkan, och 150 kronor hvarterdera af de båda barnen, till dess de nått myndig ålder.

Med hänsyn till angelägenheten af att snarast få den lektorstjänst, Blomberg bestridt, med ordinarie innehafvare besatt och med afseende å de ömmande omständigheter, som i förevarande fall föreligga, har utskottet ansett sig böra tillstyrka beviljande af pension åt enkan Blomberg och hennes döttrar. Men då döttrarna endast uppnått, den ena 8 och den andra 6 år, har utskottet, i enlighet med hvad förut i liknande fall egt rum, funnit de för dem föreslagna pensionerna skäligen icke böra bestämmas till högre belopp än 100 kronor för dem

hvardera samt ansett, att de, hvar för sig, icke böra åtnjuta den pension, som dem beviljas, längre än till dess de uppnått 18 år eller dessförinnan inträdt i äktenskap.

Utskottet hemställer därför,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver, att af lidne lektorn vid allmänna läroverket i Hernösand Carl Johan Blombergs enka Maria Karolina Amalia Blomberg, född Hallström, samt makarna Blombergs barn, döttrarna Maria Mathilda och Anna Helena Margreta, må, mot afstående af anspråk på nådår efter lektorn Blomberg, från allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension till belopp af 400 kronor för enkan och 100 kronor för hvardera af de båda barnen, tillhopa 600 kronor, att utgå från och med den 1 maj innevarande år till enkan, så länge hon i sitt nuvarande enkestånd förblifver, och till döttrarna, hvar för sig, till dess de uppnått 18 år eller dessförinnan inträdt i äktenskap.

Stockholm den 1 maj 1890.

På statsutskottets vägnar:

GUSTAF SPARRE.

Reservation:

af herrar *L. Jönsson*, *P. Pehrsson* och *J. Anderson*.